

Eclipse jako uniwersalne środowisko programistyczne

Uniwersalność – dzięki zastosowaniu technologii JAVA, Eclipse jest środowiskiem multiplatformowym (dotychczas współpracuje z systemami: Linux, HP-UX, AIX, Solaris, QNX, OSx oraz Windows)

Dostępność – sposób dystrybucji Eclipse sprawia, że każdy w prosty sposób i nie ponosząc dodatkowych kosztów może zdobyć oprogramowanie korzystać z narzędzi udostępnianych w ramach środowiska, a także innych z nim związanych

Otwartość – sposób licencjonowania (specjalnie zaprojektowana licencja - EPL, zgodna ze wskazaniami OSI i zaakceptowana przez tę organizację) sprawia, że chętni mogą brać czynny udział w rozwoju „ekosystemu” Eclipse

Elastyczność – wbrew pozorom, Eclipse nie jest nierozłącznie związany z programowaniem w języku JAVA, istnieje możliwość zastosowania tego środowiska także do innych języków (przy wykorzystaniu odpowiednich wtyczek, np. CDT)

Wygoda – Eclipse jest stworzony z myślą o tym, by ułatwiać programistom pracę. Jego popularność i ciągły rozwój dowodzi, że ten cel został osiągnięty

Trochę historii

Visual Age for Java – VA4J, narzędzie do programowania w *Javie*, stworzone przez OTI (*Object Technologies Consortium* – firma zależna od IBM, wchłonięcie nastąpiło w 1996), napisane w *Smalltalku*.

Listopad 2001 – pierwsza wersja Eclipse.

Dziś – **Eclipse** występuje w wersji 3.0, w pracy nad środowiskiem współpracuje 45 przedsiębiorstw, w tym tacy giganci jak Oracle, IBM, HP czy Intel.

Sam IBM podobno zainwestował w prace nad Eclipse \$40 000 000.

O licencji

Na potrzeby Eclipse stworzono specjalny rodzaj licencji, **EPL**. Charakteryzuje się ona tym, że zezwala na bardzo swobodne zarządzanie kodem Eclipse, tak uzyskanym jak i stworzonym, w szczególności zezwala na komercyjne używanie Eclipse i jego elementów, a konkretnie – oprogramowanie korzystające ze środowiska bądź je rozszerzające może podlegać licencjonowaniu bardziej restrykcyjnemu.

Jeszcze w wersji 2.1.1 licencją, którą był objęty Eclipse była **CPL**, nieco bardziej ogólna od EPL.

Zawieramy znajomość

Instalacja – ten proces jest wyjątkowo prosty. Dysponując systemem z zainstalowanym i właściwie skonfigurowanym środowiskiem JAVA (np. [JRE](#) autorstwa SUN), wystarczy pobrany z Internetu plik archiwalny zawierający Eclipse rozpakować do katalogu docelowego. Znajdzie się tam gotowy do uruchomienia **plik wykonywalny**.

Miła niespodzianka dla użytkowników Windows: Eclipse nie korzysta z rejestru systemowego, zatem znikają problemy występujące przy reinstalacji systemu, etc.

Architektura.

Jądro Eclipse			
Przestrzeń projektów		Obszar roboczy	
Moduł kontroli wersji		Moduł pomocy	
Wtyczka JDT	Wtyczka PDE	Wtyczka dodatkowa	Wtyczka dodatkowa

Istotne elementy:

przestrzeń projektów (ang. *workspace*),

moduł kontroli wersji (ang. *team component*)

moduł pomocy (ang. *help component*)

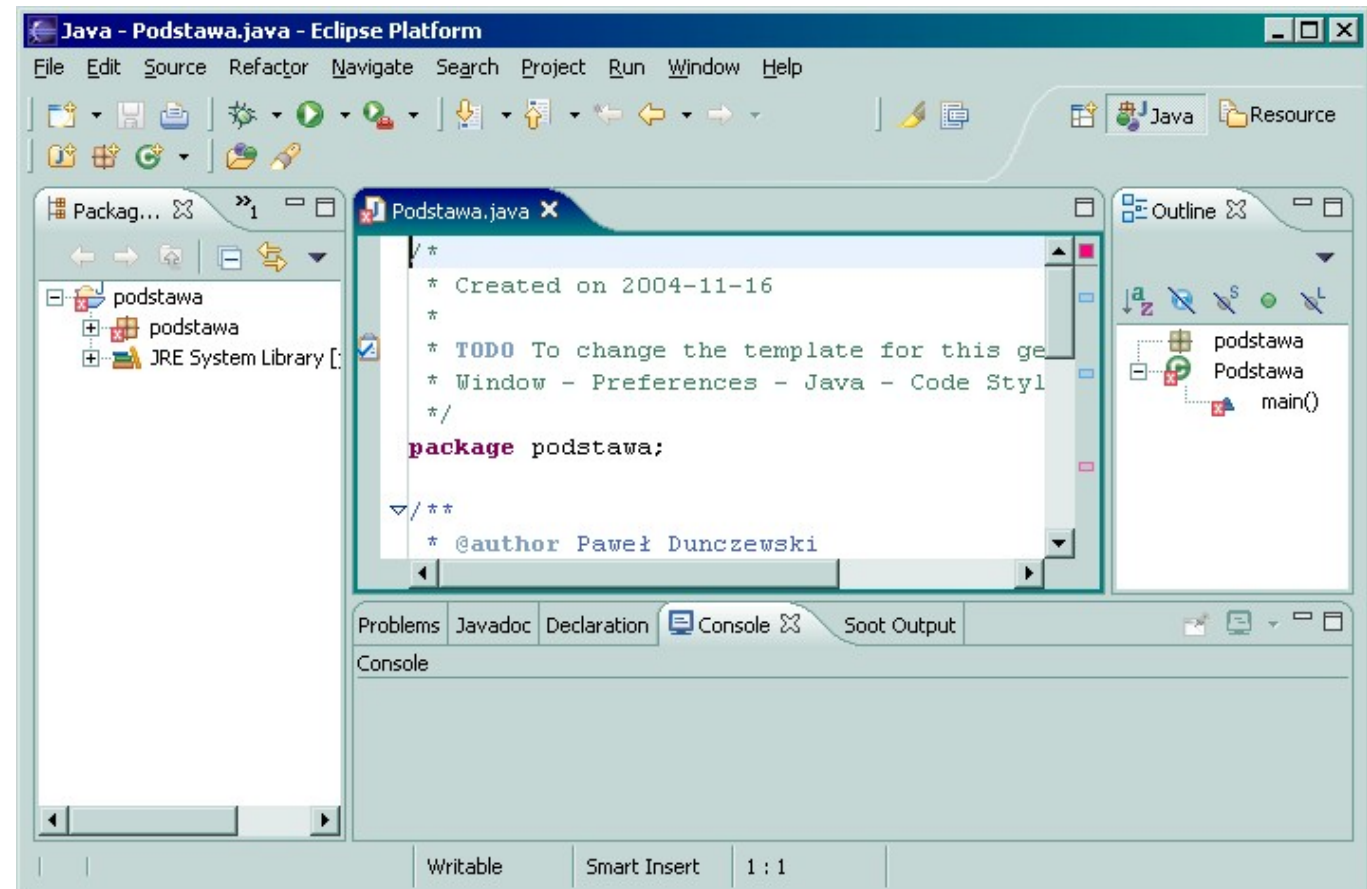
Widoki i perspektywy (na wydajną współpracę)

Widok (ang. *view*) jest podstawową jednostką organizacyjną interfejsu użytkownika. Każde pojedyncze „okienko” wewnątrz Eclipse jest właśnie widokiem.

Perspektywa (ang. *perspective*) to grupa skonfigurowanych uprzednio widoków. Do różnych zadań (np tworzenie kodu, testowanie, wyszukiwanie błędów) wygodnie jest używać różnych perspektyw.

Zmiany aktualnej perspektywy dokonuje się przez menu *Window/Open Perspective*, gdzie wyberamy perspektywę z wyświetlonej listy bądź z okienka “*Select Perspective*” otwieranego opcją *Other*.

Niektóre często używane perspektywy to: *Java*, *Java Browsing*, *Debug*, *Plugin Development*, itd.

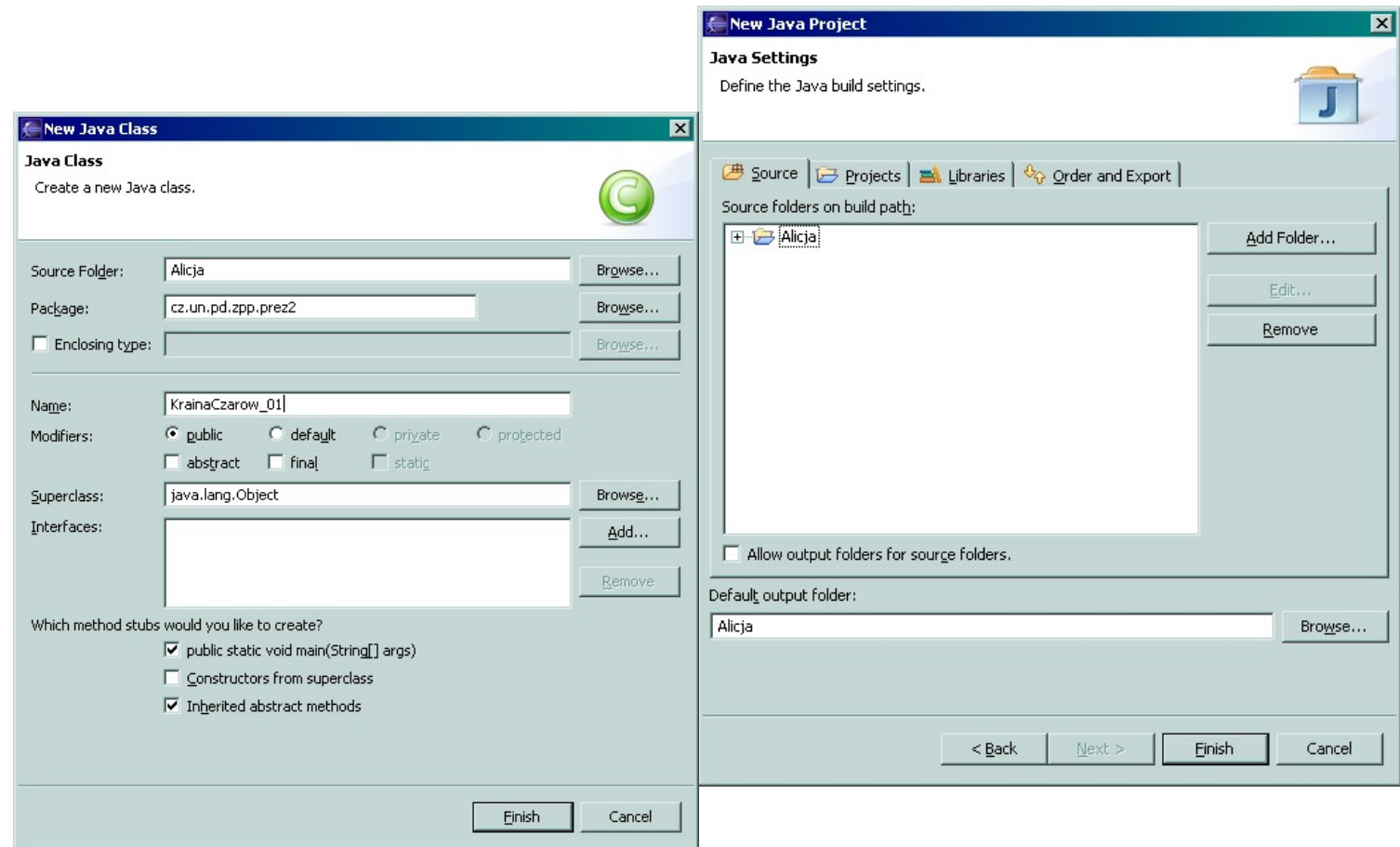

Nowy projekt, nowa klasa

Poza intuicyjnym sposobem na utworzenie nowego projektu (czyli skorzystaniem z menu) możemy skorzystać także ze skrótu klawiaturowego *Alt+Shift+N*. W ten sposób uruchomimy wróżkę (ang. *wizard* ;-)) która poprowadzi nas prosto do celu, zadając pytania o typ, nazwę i dodatkowe ustawienia naszego projektu. Na początek wartości domyślne powinny być zadowalające.

Kiedy mamy gotowy szkielet projektu, pora utworzyć klasę – w końcu zamierzamy coś zaprogramować. Widzimy dodatkowe opcje, z których możemy skorzystać, np generowanie szkieletu podstawowych metod.

Warto zwrócić uwagę na stosowany sposób nazewnictwa pakietów gwarantujący unikalność ich nazw (nie jest to cecha szczególna Eclipse, lecz *Javy* jako takiej).

Kraina czarów

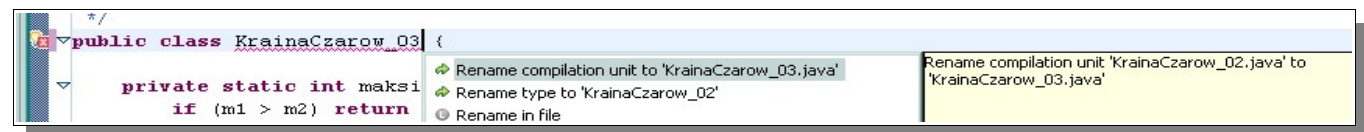
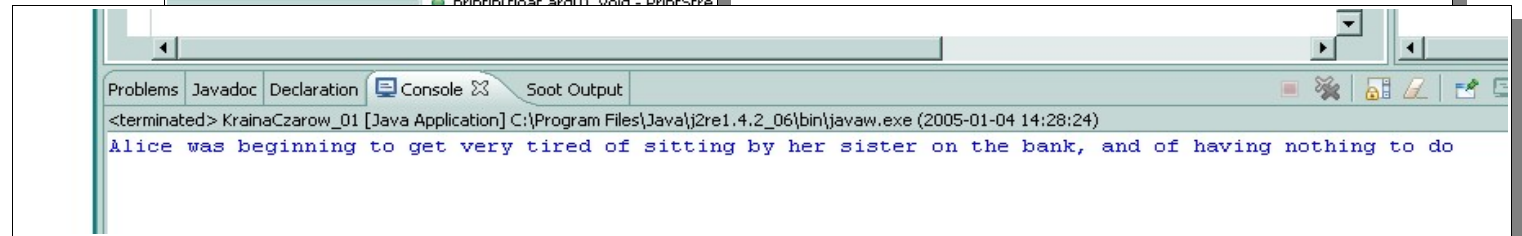
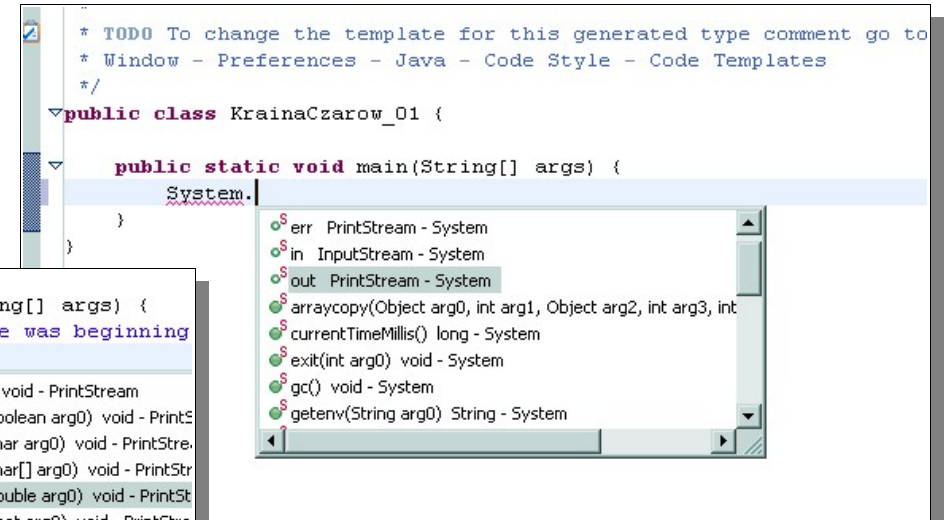
Pierwszą rzeczą rzucającą się w oczy podczas pisania jest **Asystent wprowadzania** (ang. *code assist*). To on wyświetla nam na bieżąco podpowiedzi, kiedy zastanawiamy się, co napisać. Jeżeli piszemy szybko i zdecydowanie, asystent nie będzie się wtrącał.

Jeżeli natomiast się rozpędzimy, i w pół słowa zapomnimy, co mieliśmy na myśli, asystenta można zawsze przywołać naciskając kombinację *Ctrl+Spacja*.

Napisany kod pewnie zechcemy uruchomić, służy do tego pozycja menu *Run/Run as/Java Application*.

Eclipse wymusi zapisanie plików na dysku, a następnie skompiluje kod. Jeśli nie było błędów, program ruszy. Wyniki prostego programu ujrzymy w widoku konsoli.

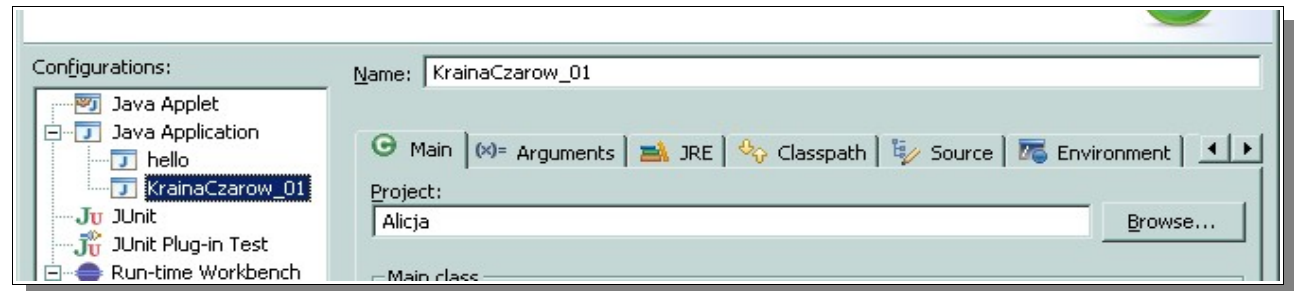
Cały czas jest sprawdzana poprawność wprowadzanego kodu, występujące pomyłki lub niedokładności są wyróżniane - co Eclipse uzna za błąd, to podkreśli. Podpowiedzi można uzyskać – po naciśnięciu *Ctrl+I*¹. W powyższym przykładzie – nazwy klasy i pliku, w którym jest zapisana są nieidentyczne, tak nie może być..

¹ Znak „I”, czyli jedynek, a nie małe L. Klikając w wybraną podpowiedź sprawimy, że Eclipse sam ją zrealizuje, wyręczając w tym nas... trochę to straszne, swoją drogą.

Konfiguracja uruchomieniowa

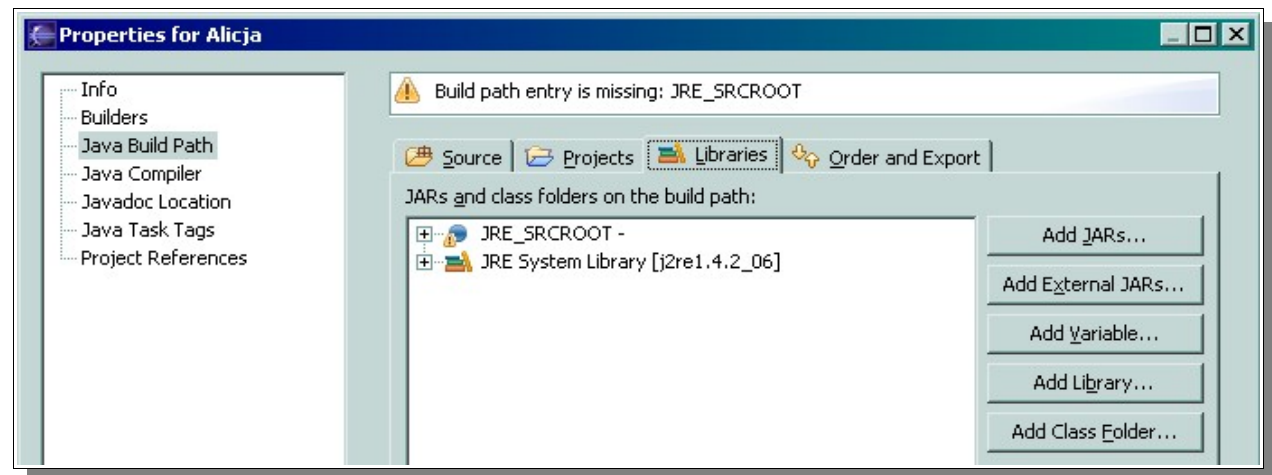
Jeżeli nasz program potrafi przyjmować parametry z linii poleceń, to możemy je zadać także uruchamiając go w środowisku Eclipse. Lista wprowadzanych parametrów (Arguments) jest dostępna w menu głównym, *Run/Run...* :

W tym samym miejscu, w innych zakładkach możemy sprecyzować np. której z dostępnych w naszym systemie wersji JRE chcemy używać do uruchomienia programu, ustawić szczegóły ładowania bibliotek lub zmienne środowiskowe, itp.

Dołączamy bibliotekę

Często tworząc projekt chcemy użyć zasobów znajdujących się w zewnętrznych bibliotekach. Jak sprawić, by zostały one odnalezione przez środowisko uruchomieniowe? Aby wskazać odpowiednie pliki, należy w widoku *Package Explorer* wskazać nasz projekt i z menu kontekstowego wybrać *Properties*, w wyświetlonym zaś drzewku wskazać pozycję *Java Build Path*. Zakładka *Libraries* jest tym, czego szukaliśmy.

W pozostałych zakładkach możemy wskazać (co bywa ważne!) dokładną kolejność czytania bibliotek, a także zależności między projektami, jakie chcemy ustawić.

Przeglądarka hierarchiczna

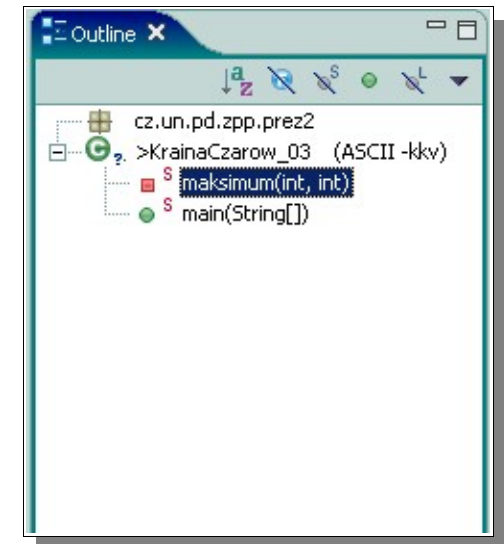
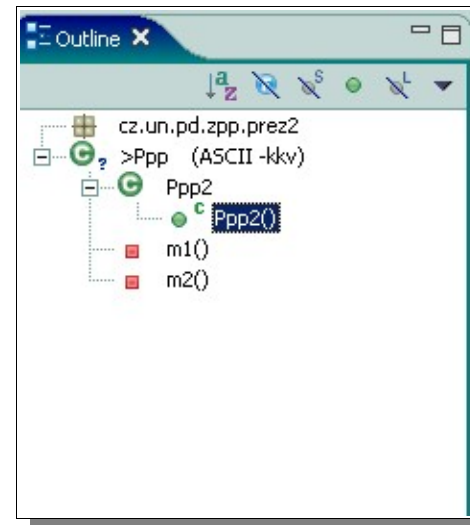
Umiemy już stworzyć nową klasę, spójrzmy teraz na to, co możemy z taką klasą zrobić.

Możemy ją np. obejrzeć – w przeglądarce hierarchii :-)

Tworząc nową klasę przy pomocy kreatora, możemy wskazać nadklasę, po której nowoutworzona ma dziedziczyć. Eclipse potrafi np. automatycznie wstawić do takiej nowej klasy konstruktor, który wstawi np. kreator klasy, a w nim odwołanie do kreatora nadklasy: Kod takiego kreatora (automatycznie wygenerowany) wygląda następująco:

```
public class Ppp2 {  
  
    /**  
     *  
     */  
    public Ppp2() {  
        super();  
        // TODO Auto-generated constructor stub  
    }  
}
```

Przeglądarka może (podobnie, jak w większości IDE) bardzo ułatwić dostęp do poszczególnych elementów hierarchii obiektowej, dla każdego z nich oferuje obfite menu kontekstowe, dzięki któremu można bardzo szybko i swobodnie poruszać się po strukturze naszego kodu.

Refaktoring i inne sztuczki

Jedną z wartościowszych cech środowiska typu Eclipse jest możliwość zautomatyzowanej zmiany i przenoszenia niektórych, napisanych już fragmentów programu. Takie działania nazywamy *refaktoringiem*.

Zmiana nazwy – bywa, że z jakichś względów powstaje potrzeba zmiany nazwy metody. Pół biedy, póki metoda jest „świeżo dodana” do kodu, jeżeli jednak jest już „dobrze zadomowiona” i wielokrotnie się do niej odwołujemy... lepiej nie mówić.

Chałupnicze sposoby w stylu masowej wymiany wszystkich odpowiednio brzmiących wyrazów w kodzie czasami zawodzą, a poza tym nie są wcale wygodne.

Na szczęście używamy Eclipse, i możemy, wskazawszy kursorem nazwę metody, nacisnąć *Alt+Shift+R* (albo użyć menu kontekstowego, a w nim *Refactor/Rename*) i po chwili mieć zmienioną nie tylko nazwę metody, ale i wszystkie do tej nazwy odwołania.

W przykładowym kodzie zmieniona została nazwa „większa” na „maksimum”.

```
public class KrainaCzarow_02 {  
  
    private static int większa(int m1, int m2) {  
        if (m1 > m2) return m1; else return m2;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        System.out.println("największa liczba spośród badanych to " + większa(2, większa(3, 4) ));  
    }  
}
```

```
private static int większa(int m1, int m2) {  
    if (m1 > m2) retu  
}  
  
public static void ma  
    System.out.printl  
}
```

Rename Method

New name:

Update references

```
private static int maksimum(int m1, int m2) {  
    if (m1 > m2) return m1; else return m2;  
}  
  
public static void main(String[] args) {  
    System.out.println("największa liczba spośród badanych to " + maksimum(2, maksimum(3, 4) ));  
}
```

To tylko jeden przykład na przydatność refaktoringu, są liczne inne – np **przenoszenie elementów programu** (np całych metod z jednej klasy do innej, pociągające za sobą automatyczną zmianę także w miejscu odwołań do tej metody – o ile ma to sens) i **ekstrakcja interfejsów**.

Sztuczki

Zasada nr 1: menu kontekstowe. Tam znajdziesz to, czego szukasz.

Tworzenie dokumentacji – jak to w *Javie*, przez odpowiednie komentarze. Tradycyjnie, możemy liczyć na *asystenta wprowadzania kodu*.

Jak zawsze, podpowiedzi uzyskamy naciskając *Ctrl+Spacja*. Kiedy np napiszemy w komentarzu znak *@* i poprosimy o podpowiedź, uzyskamy pełną listę możliwych znaczników *Javadoc*.

Pisząc *@exception*, dostaniemy zestaw wszystkich wyjątków, które mogą być zgłoszone przez metodę. Podobnie dla *@param*, i innych znaczników wspieranych przez *Javadoc*, których szkielet może być stworzony na podstawie kodu *Javy*.

Warto przyswoić sobie liczne udostępniane przez Eclipse skróty klawiaturowe (wymienione są zwykle przy konkretnych opcjach menu kontekstowego) – przyspieszy to pracę, bo nie będzie potrzeby przerywać pisania i sięgać po myszkę :-)

Przykładem niech będzie zakomentowanie kawałka kodu: zaznaczamy niechciane (bądź, chciane, bo tak samo jak się komentuje, można także odkomentować) fragmenty kodu – używając kursorów i przycisku *Shift*, bądź myszki, a następnie naciskamy *Ctrl+/-* - w podobny sposób możemy nałożyć lub zdjąć całe bloki komentarzy, skrótami – odpowiednio – *Ctrl+Shift+/-* oraz *Ctrl+Shift+/*

To samo można uzyskać z menu kontekstowego, ale o ile wygodniej jest korzystać ze skrótów.

Wspomaganie pracy zespołowej, - CVS

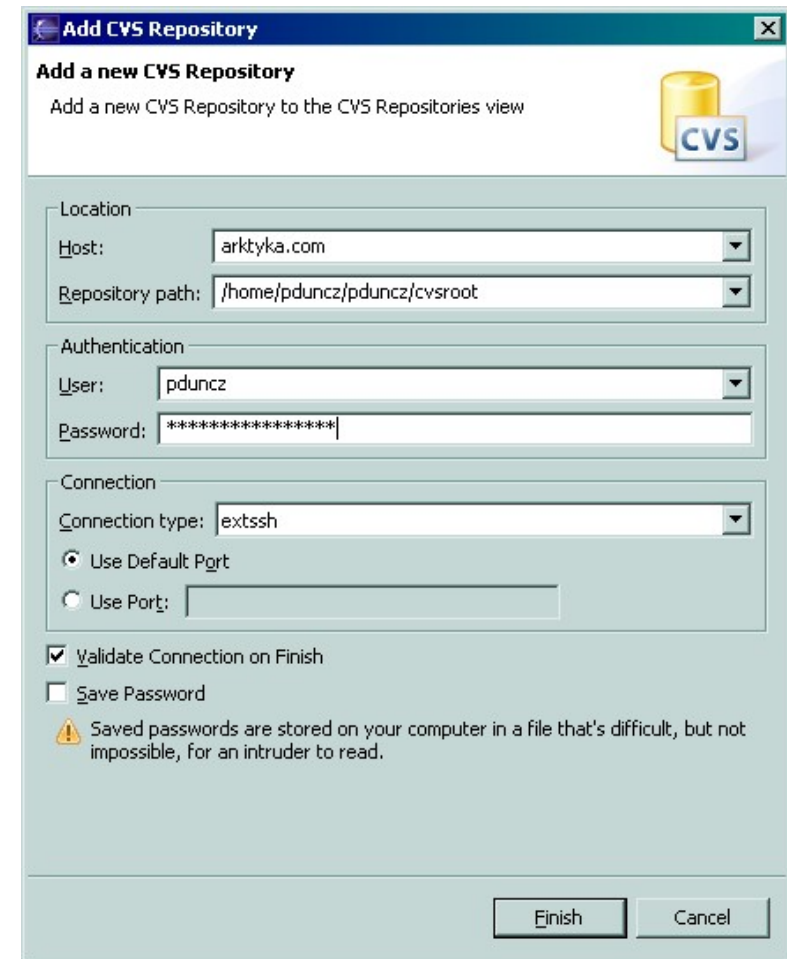
Eclipse potrafi współpracować z systemem CVS w celu umożliwienia współdzielenia kodu pomiędzy wielu programistów jednocześnie, śledzenia wprowadzanych modyfikacji, synchronizacji zmian i zarządzania wersjami projektu.

Serwer jest zjawiskiem niezależnym od Eclipse i nie będziemy się nim tu zajmować. Zakładamy, że dysponujemy już uruchomionym serwerem.

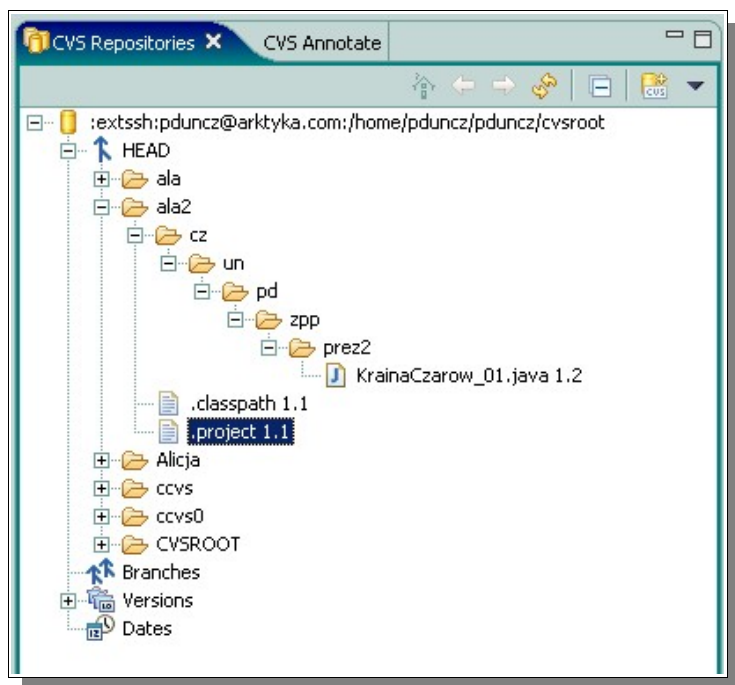
Aby korzystać z dobrodziejstw CVS, do perspektywy w której pracujemy musimy dodać widok o nazwie *CVS Repositories*. Aby to zrobić, używamy menu: *Window/Open Perspective/Other*, następnie w dialogu *Select Perspective* wskazujemy opcję *CVS Repository Exploring*.

W nowopowstałym widoku *Repositories* otwieramy menu kontekstowe i wybieramy *New/Repository Location*. W oknie wpisujemy dane serwera i repozytorium, oraz wybieramy metodę łączenia się.

Przy pierwszym połączeniu przez *extssh* zostaniemy zapytani o zgodność odcisku palca klucza serwera oraz o utworzenie lokalnych katalogów dla ssh.

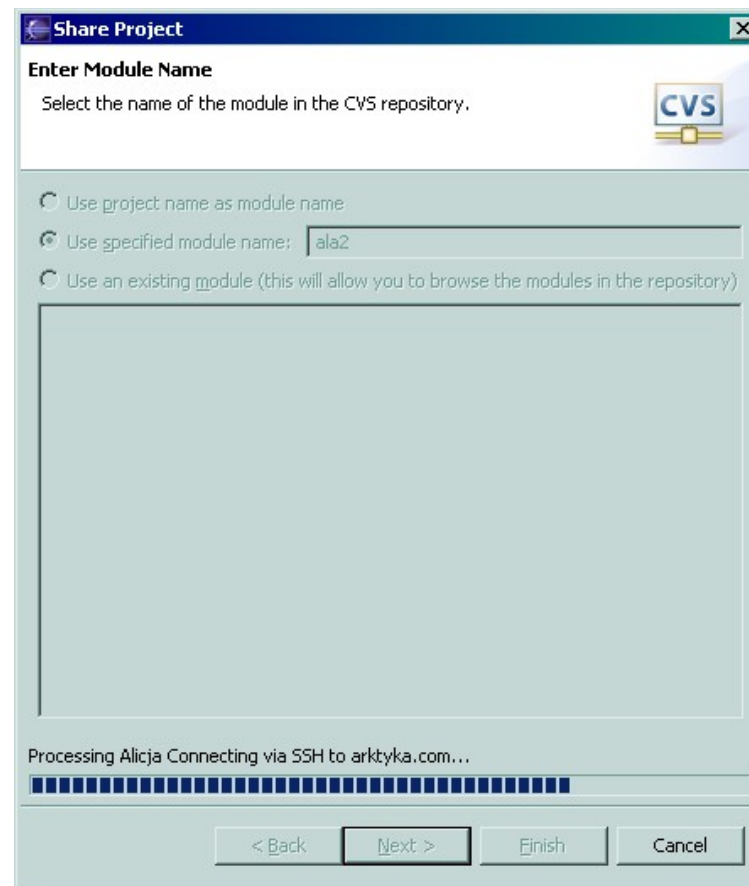
Chcemy wyeksportować jeden z naszych projektów do repozytorium CVS. Najwygodniej będzie nam to zrobić wracając do perspektywy *Java*, by następnie w przeglądarce pakietów otworzyć menu kontekstowe dla pożądanego projektu i wybrać opcję *Team/Share Project*. W serii okien dialogowych wybieramy nasz serwer CVS i nazwę dla modułu CVS. Eclipse (w wersji 3., poprzednie wersje mogą zachowywać się w tym miejscu nieco odmiennie) zaproponuje nam od razu dodanie plików (oraz katalogów, pochodzących np. z hierarchicznej struktury nazewnictwa projektów w Javie) projektu do repozytorium. Zostaniemy poproszeni o wskazanie komentarza, a następnie nasz projekt zostanie wyeksportowany.

Gdy przejdziemy do perspektywy *CVS Repository Exploring* i odświeżymy gałęzie naszego repozytorium, nowowprowadzony projekt już tam będzie, jak widać na rysunku obok.

Aby korzystać z istniejących już na serwerze projektów, połączenie z serwerem musimy mieć skonfigurowane, jak wcześniej. Z drzewa CVS

wskazujemy interesujący nas moduł i z jego menu kontekstowego wybieramy *Check Out As*, i przechodzimy przez serię pytań. Po chwili projekt zostaje zaimportowany.

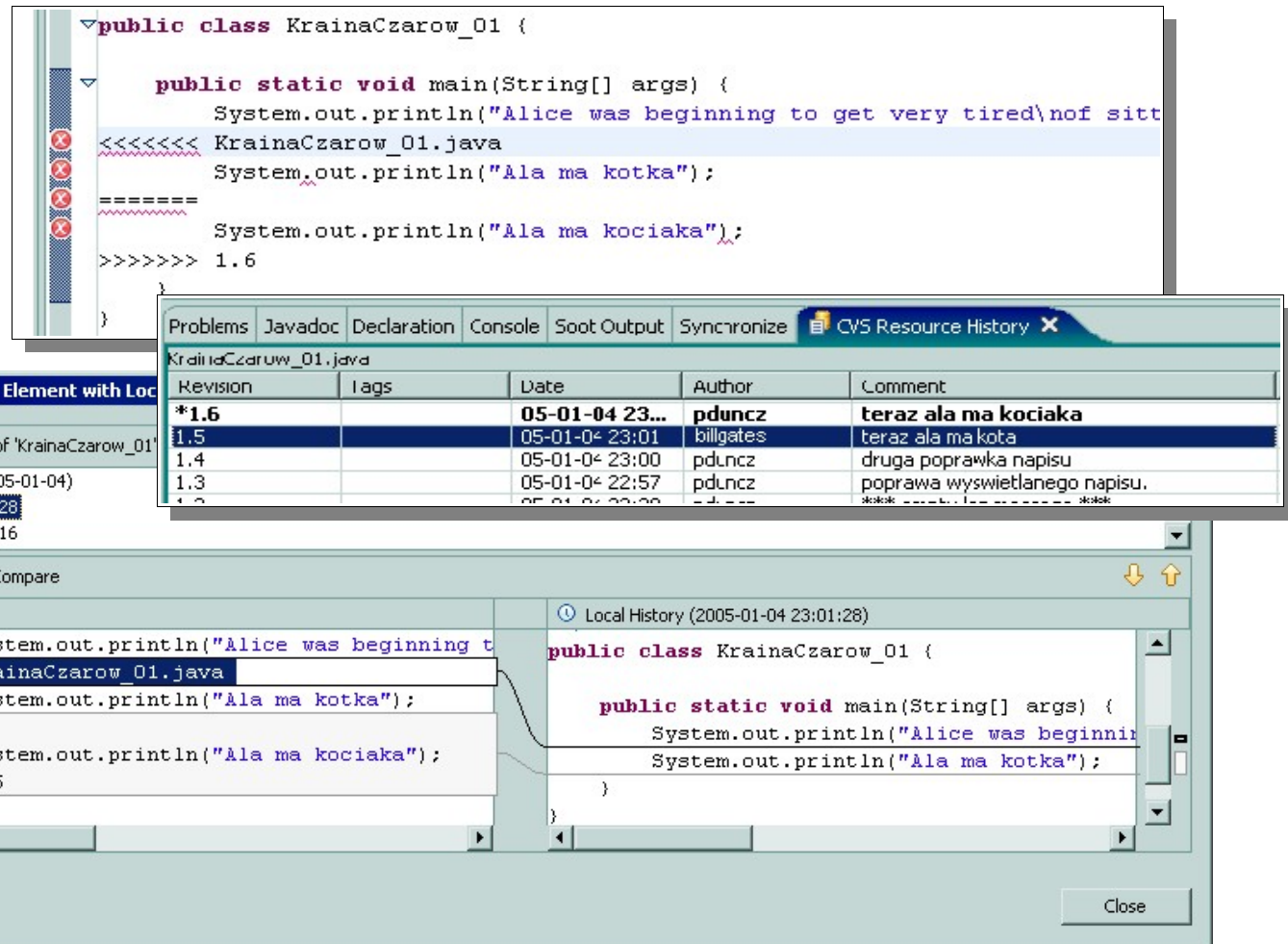
Najważniejsza idea CVS to synchronizacja modyfikacji plików. Załóżmy, że wprowadziliśmy modyfikacje w tym samym miejscu kodu, w którym ktoś z naszych współpracowników w tym samym czasie wprowadził własne poprawki.

Gdyby poprawki nie nachodziły na siebie, CVS po prostu złożyłby obie z nich na najnowszą wersję pliku w repozytorium. W patologicznej sytuacji zdarzają się konflikty.

U dołu ekranu w zakładce *CVS Resource History* możemy prześledzić historię wprowadzanych zmian.

Jeżeli z menu kontekstowego dla tego pliku wybierzemy opcję *Compare With/Element from Local History*, w którym zmiana po zmianie będzie można prześledzić historię modyfikacji interesującego nas rejonu.

Musimy zdecydować się na jedną z wersji lub wybrać jakiś kompromis, i wykonać *Commit*. Ta wersja zostanie umieszczona w repozytorium jako najaktualniejsza (pod warunkiem, że w międzyczasie ktoś nie dokonał jeszcze innych zmian w tych samych miejscach ;-)

The screenshot displays the Eclipse IDE interface. At the top, a code editor shows the source code for `KrainaCzarow_01.java`. The code includes a `main` method with two `println` statements. The first prints "Alice was beginning to get very tired\nof sitt", and the second prints "Ala ma kotka". Below this, there is a comment "======" and another `println` statement that prints "Ala ma kociaka". The code ends with a closing brace for the class.

Overlaid on the code editor is the **CVS Resource History** dialog box. It contains a table with the following data:

Revision	Tags	Date	Author	Comment
*1.6		05-01-04 23:...	pduncz	teraz ala ma kociaka
1.5		05-01-04 23:01	billgates	teraz ala ma kota
1.4		05-01-04 23:00	pduncz	druga poprawka napisu
1.3		05-01-04 22:57	pduncz	poprawa wyswietlanego napisu.
1.2		05-01-04 22:28	pduncz	*** create by cvs ***

Below the table is the **Java Source Compare** dialog box. It shows a comparison between the local history (revision 1.5) and the current workspace (revision 1.6). The local history version shows the first `println` statement as "Alice was beginning to", while the workspace version shows it as "Alice was beginning". The second `println` statement is identical in both versions, printing "Ala ma kotka".

Problem nie jest skomplikowany, jeśli różnice są drobne – możemy wprowadzić poprawkę ręcznie. Jeżeli jednak jest ich sporo, lepiej wykorzystać metodę **synchronizacji**.

W zasymulowanej sytuacji lokalnie zmieniamy zwierzę na *tygrysa*, zaś inny użytkownik w tym samym czasie zmieni je na *psa*. Ponadto, dołoży nowy wiersz do naszego wspólnego kodu.

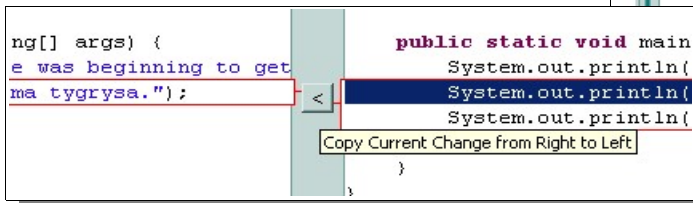
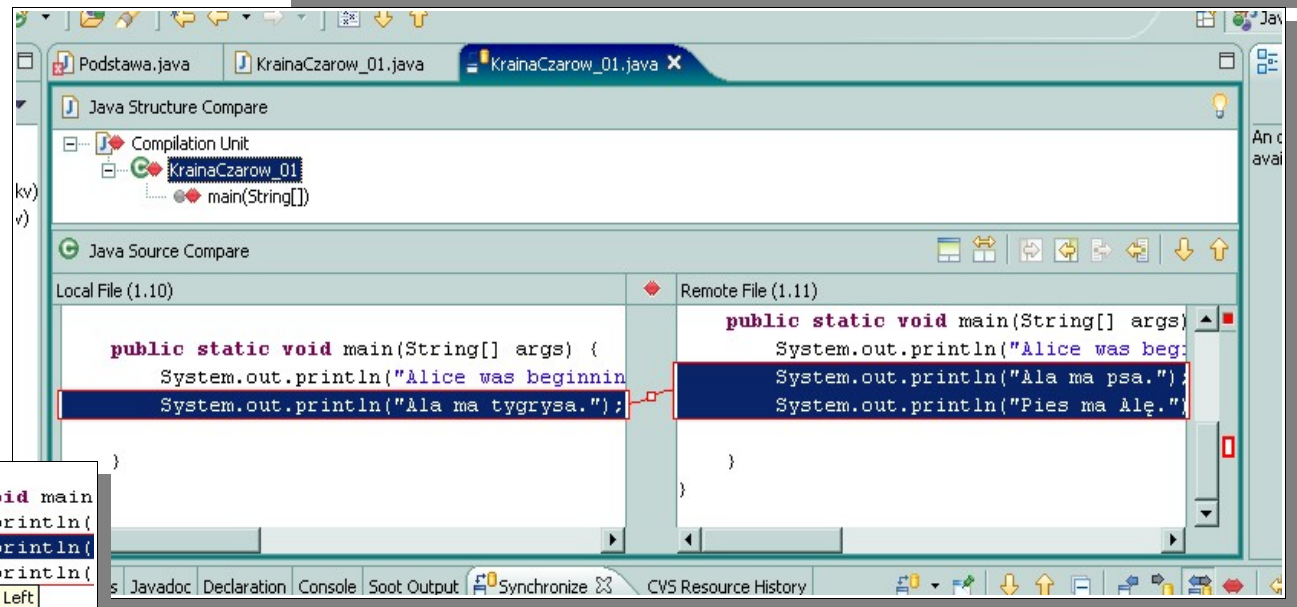
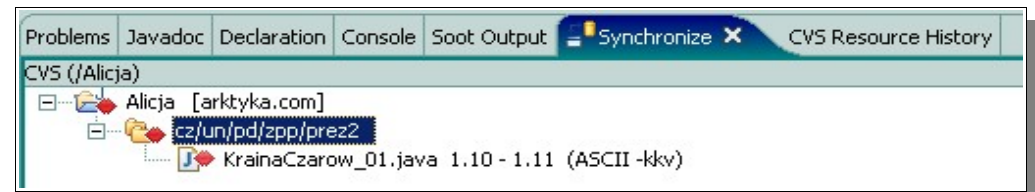
Wykonujemy z menu kontekstowego projektu *Team/Synchronize with Repository*. Na ekranie pojawia się nowy widok – *Synchronize*.

Wybieramy plik, który trzeba zsynchronizować. Pojawia się widok *Java Structure Compare*, w którym wybieramy część do synchronizacji (po kolei, jeśli jest ich więcej).

Widzimy obie wersje: lokalną i zdalną.

Kiedy najedzie się myszą na kwadrat łączący zmiany, zmienia się on w przycisk kopiujący kod z jednej strony na drugą. Poprawkę można wtedy doszlifować ręcznie, a następnie zapisać do pliku (*Ctrl+S* lub menu kontekstowe na okienku "*Local File*" i wtedy *Save*).

Napotkałem pewne problemy przy współpracy CVS w wersji 1.11.2 z Eclipse 3.0.1 (przy synchronizacji); sądzę, że istnieje prawdopodobieństwo, że to wcale nie jest wyłącznie moja wina...

Co powinno „obić się o uszy” każdemu użytkownikowi Eclipse

JUnit – środowisko pomocne przy debugowaniu kodu, wspomaga tworzenie specjalnych klas testujących, dzięki czemu można przeprowadzać testy poprawności działania naszej aplikacji.

Ant – wspierany przez Eclipse (pod postacią specjalnego pluginu) pakiet służący do zarządzania tym, co chcemy stworzyć – np do składania archiwów JAR zawierających owoce naszej pracy. Z grubsza można powiedzieć, że jest to odpowiednik nieśmiertelnego pakietu *make*, który jest znany chyba wszystkim

Tomcat – serwer internetowy do uruchamiania aplikacji JSP. Wtyczka do Eclipse umożliwiająca współpracę z Tomcat nazywa się *Sysdeo Tomcat*.

SWT – *Standard Widget Toolkit*, przenośna i uniwersalna biblioteka do programowania graficznego interfejsu użytkownika w Javie, łącząca zalety poprzednich rodzajów takich bibliotek (AWT i Swing). Eclipse jest przykładem użycia tejże biblioteki.

Prezentacja przygotowana na podstawie książki aut. **Steve Holzner** pt. „*Eclipse*”, wyd. O'Reily/Helion 2004, ISBN 83-7361-648-9

Do pisania i składu użyto pakietu OpenOffice w wersji 1.9.65

autor: *Paweł Duńczewski*, <http://pd.un.cz/>